

Referat: Fagudvalget for Sortsafprøvning

Mødetidspunkt og sted:

Onsdag den 27. november 2019, kl. 09.30, hos TystofteFonden, Teglværksvej 10, Tystofte, 4230 Skælskør.

Deltagere: Gerhard Deneken (GDE), Mette Jespersen (MEJ), Lisbeth Vestergaard (LIV), Brian Bacher Pedersen (BBP), Jon B Pedersen (JBP) som suppleant til Lars Bonde Eriksen, Steen Nørhede (STN), Merete Buus (MEB), Preben Klarskov Hansen (PKH) og Anders Søndergaard Larsen (ASL)

Teknisk ekspert: Erik Lawaetz (EAL SES/VP-sukkerroer og bederoer)

Afbud: Steen Nørhede

Fraværende

1. Meddelelser

a. Tystofte

i. Godkendelse i forbindelse med sommerens høring

GDE takkede FU-medlemmer for deres bidrag i forbindelse med sommerens skriftlige høring af SES-afprøvning af sorter af vinterraps. På basis af denne høring blev 8 sorter godkendt – og 2 af disse er efterfølgende blevet afmeldt sortlisten igen. 4 sorter og 1 komponent fortsætter deres 3. års afprøvning og er en del af januars måneds FU-rapport.

Ét medlem svarede tilbage, at SES-indstillinger ikke behøvede at komme i høring i FU, da SES-indstillinger ikke behandles på mødet.

Fremadrettet vil vi ikke gennemføre disse skriftlige høringer på SES-området.

ii. GM-NBT tilkendegivelse på anm-skema

I løbet af februar måned 2019 har vi opdateret vores anmeldelsesskema og TO'er (tekniske spørgeskemaer) mht GM-spørgsmål, således at gm-sorter også indbefatter NBT sorter (New Breeding Technique) iht EU-domstolens afgørelse (C-518/16) af 25. juli 2018

iii. Erfaring fra klagesagsbehandling forår 2019 – CB Cloud: official-princippet og remonstrationsret

Ved seneste FU-møde den 29-1-2019 meddelte vi FU, at vi havde modtaget en klage vedr. værdiafvisning af CB Cloud og, at vi var i proces med at oversende klagen til Nævnenes Hus.

Anmelder gør i sin klage opmærksom på, at sorten foruden at være en 3-g 0-lox-sort også er proanthocyanidinfri. Informationen om PA-fri fremkommer først i forbindelse med klagen og efter afgørelsen er truffet.

Fra TF har vi fastholdt afgørelsens udfald primært, fordi anmelder informerer os om sortens PA-frie egenskab efter afgørelsen er truffet.

Dvs. vi har svært ved at inddrage for os ukendte aspekter i vores afgørelse. I den forbindelse påpeger vi, at anmelder har mulighed for at informere os om sortens specielle egenskaber i forbindelse med anmeldelsen (anm-skema og TO), i afprøvningsperioden og i forbindelse med høring af FU-indstillinger til den enkelte anmelder.

Nævnenes Hus melder tilbage, at vores afgørelse hjemvises til fornyet behandling, da TF har følgende rammer og forpligtigelser

- Ingen frist for optagelse af nye sorter
- TF træffer afgørelser på basis af official-princippet, dvs materielt lovlige og rigtige og tilstrækkeligt belyst
- Vi skal inddrage de nova, dvs nye oplysninger, der i dette tilfælde vedr sortens PA-frie egenskab
- TF har remonstrationsadgang, dvs at TF kan genåbne sager efter aførelser er truffet til fornyet behandling

Efter en skriftlig høring af FU, hvor de nye oplysninger er medtaget som information til indstillingen, indstiller FU CB-Cloud til værdigodkendelse den

11-6-2019. Sorten optages på sortslisten den 1-10-2019 efter navnegodkendelsen foreligger.

Desuden påpeger Nævnenes Hus, at TF evt mangler den nødvendige hjemmel til at bruge en høj sygdomsmodtagelighed som argument for værdiafvisning.

TF svarer til Nævnenes Hus, at FU kan bruge sygdomsmodtagelighed som argument for afvisning, da det drejer sig om plantens/sortens **eget** niveau for sygdomsmodtagelighed. Undtagelsen som Nævnenes Hus påpeger, at TystofteFonden ikke har hjemmel til at træffe afgørelser på basis af vedrører påvirkning af **andre** planter/sorter mht sygdomsmodtagelighed.

Skulle vi løbe ind i dette aspekt, så har LBST direktør beslutningskompetencen. Besvarelsen vedr. dette aspekt er koordineret med LBST juridiske afdeling.

iv. **Efterår 2019 anmeldelser af hybrider af vinterbyg og vinterhvede.**

I efterår 2019 har vi modtaget 2 anmeldelser af hybrider af vinterbyg til SES og VP. Desuden har vi modtaget én anmeldelse af en hybrid af vinterhvede. Anmelder af hybrid af vinterhvede oplyser ved anmeldelsen, at afprøvningen skal gennemføres med 85% af normal udsædsmængde. Det er korrigeret til 70% svarende til andre hybridafprøvninger (raps og byg).

i. **Ændring i vurdering af nye sorter af vinterhvede til brødhvedelisten – ASL**

ASL udleverede bilag, som beskriver den fremtidige Brødhvedeordningen. Tanken var, at vi skulle have været i gang i år, men det er endt med, at ordningen formentlig først kan træde i kraft ifm. anmeldelse til såning 2020. Målet er at optage sorter, der over år og udbredelse viser stabil og høj kvalitet.

Ændringer: Prøvedyrkning er udvidet med to lokaliteter, for at sikre bageegnet materiale fra alle sorter. Systematisk revision af lokaliteterne. Fremadrettet er der minimumskriterier for protein, faldtal og rumvægt for at sikre dyrkningsstabiliteten af sorterne. Der ud over prøvebages af de to bedste lokaliteter for hver sort i to år. Handelsmøllerne bidrager fremadrettet med bagning af to partier af hver sort i andet afprøvningsår. Denne analyse skal afspejle den praksis, de ellers har. I alt 6 bagninger pr. sort i afprøvningsperioden.

Fremadrettet ændres referencegrundlaget fra at omfatte den samlede brødhvede liste til at omfatte de tre mest dyrkede sorter på listen.

Vurdering: Sorterne skal leve op til kriterier for kvalitet og dyrkningsstabilitet samt findes egnede til bagning af mindst en af de to møller. Kriterierne er skrevet ind i skema.

Positiv 1 år men interessant hos møllerne – giver et tilbud om 3. år.

Overgangsordning – startende med anmeldelser fra september 2020.

Udenlandsk afprøvning: Hvordan skal vi forholde os til udenlandske resultater? Tidligere er tyske sorter med A- og E-kvalitet taget direkte ind på dansk liste. Fremadrettet indgår sådanne sorter i den danske afprøvnings anden år.

Prisen for afprøvning er forsøgt uændret.

Hjælp af tekniske eksperter fra Lantmännen og Valsemøllen ifm. vurderingen i fremtiden.

Kommentarer på revisionen kan deles op i to. På den ene side om ordningen sikrer en korrekt kvalificering til positiv-liste. På den anden side er der kommet mere tekniske kommentarer som i højere grad går på hvordan sorterne kan beskrives ift. deres egenskaber. Det er ikke meningen, at det skal være en vejledende bageliste.

MEB supplerer: Møde i UPU i april 2020, hvor ny bekendtgørelse præsenteres. Der er sikkert justeringer på vej – dog ikke på de tekniske kriterier. Formentlig gældende fra august 2020.

ii. **Brødhvedevurdering januar – ASL**

Plejer at behandle brødhvede på november møde – men på grund af problemer med bagningen i år har vi udskudt til januar/februar mødet.

Vi får besøg af Lantmännens bager, så vi kan blive endnu bedre – og evt. tilpasse protokollen årligt til de aktuelle forhold det givne år.

Der er to kandidater og en udenlandsk sort til behandling.

b. **Landbrugsstyrelsen**

MEB orienterer:

LBST, planter er lagt ned med ny plantesundhedsforordning og kontrolforordning, der medfører en sammenlægning af frølov og plantesundhedslov. Der er et hav af efterfølgende bekendtgørelser, der skal udarbejdes.

Økologiforordning i EU – (Organic heterogenic material) der skabes mulighed for heterogent plantemateriale (populationer) på permanent basis. Græs er undtaget.

2. **Ændring FU-intro – bilag 3**

Revideret tekst til vurdering af specielt punkt b vedr. composite reporting udleveres til FU-medlemmer

a. **SES orientering/opfølgning siden seneste FU-møde**

Ændring af praksis – så de sorter, der er blevet godkendt siden sidste FU møde, opsamles i et bilag. De sorter, der indstilles til enten 3. år eller elektroforese, bliver listet op, så der er en rød tråd.

b. **Afprøvning af hybrider og forældrekomponenter (composite reporting)**

Ændring af procedure – så ikke **alle** forældrekomponenter **skal** afprøves på TF – men at vi kan overtage komponenter, der er godkendt – hvis anmelder ønsker, at vi overtager rapporten.

Ændringen er i tråd med one key – several doors princippet, og at vi tager den nyeste viden med i behandlingen af de enkelte sager.

c. **Yderligere aspekter, der skal udvikles**

FU-intro skal udvides med adskillellesprocedurer i rug til november 2020. Det skal også beskrives, hvorledes selvstændighed behandles mellem hvide SES-bederøer og sukkerøer. De enkelte sorters selvstændighed af sukkerøer skal undersøges overfor hvide sorter af bederøer og hvide bederøer skal undersøges overfor alle sorter af sukkerøer.

Oversættelse af TGP (Test Guidelines Procedures) tilføjes til ordlisten.

Materialet udvikles løbende i takt med at der testes nye typer af sorter i forskellige arter.

3. **Vinterhvede Momentum – SES-bedømmelse for ensartethed af strå marv forekomst – bilag 4**

Sorten indstilles til godkendelse.

Fremover følges den i protokollen beskrevne metode til bedømmelse af egenskaben strå marv forekomst.

Sorten beskrives ud fra den rigtige bedømmelsesmetode.

Der er ikke andre sorter, der er afvist på dette grundlag.

4. **Indstilling af sorter**

Opdaterede afkrydsningsskema med SES-indstillinger udleveres til FU-medlemmerne.

Inden en ny art gennemgås bliver FU spurgt, om der er generelle eller specifikke aspekter vedr. SES-afprøvning af enkelte sorter, der ønskedes belyst eller diskuteret.

a. Korn:

Vinterrug VP

Triticale VP

Vårbyg VP/SES

Opdaterede bilag udleveres

	Havre	VP/SES
	Vårhvede	SES
b.	Bælgsæd:	
	Markært	VP
	Hestebønne	VP/SES
c.	Olieplanter:	
	Vårraps	VP/SES
d.	Rodfrugter:	
	Sukkerroer	VP/SES
	Bederøer til energi	VP/SES
e.	Kartofler	VP
f.	Majs:	
	Silagemajs	VP

PKH var til rådighed vedr. evt. spørgsmål til SES-afprøvningen og ASL fremlagde resultater af værdiafprøvning af korn, bælgssæd, olieplanter, kartofler og græsmarksplanter. EAL fremlagde værdiresultaterne af sukkerroer og bederoer.

SES vårbyg s. 12. Svære dyrkningsbetingelser i 2018 gør at der er mange sorter, der ikke har kunnet adskilles. SES-gruppen har derfor valgt at fravige den i introduktionen beskrevne procedure vedr. adskillelseskriterier. Der anvendes således en 5-årig gennemsnitlig LSD beregning som adskillelseskriterie.

I den endelige godkendelsesrapport vil denne metodeændring blive beskrevet yderligere, specielt ordene "stor variation" på side 13 vil blive dokumenteret med de tal, der leder til beslutningen om at bruge en gennemsnitlig LSD-værdi fremfor den beregnede fra den aktuelle afprøvningsperiode

VP Sukkerroer s. 149.

LIV anfører, at det er ærgerligt, at sortskommissionen mødes før Fagudvalget – og det medfører, at der er en risiko for at anvende sorter, der ikke kommer på sortslisten, som prøvesorter. Det er desværre ikke noget, der umiddelbart kan løses. Det vil kræve at FU mødes tidligere eller at sortskommissionen mødes senere.

FU-indstillinger vedr. SES- og værdiafprøvning af sorter, der blev behandlet, kan ses i mødets afkrydsningsskema – bilag 1. Afkrydsningsskemaerne skal ses i sammenhæng med Fagudvalgsrapporten, der dokumenterer de enkelte sorters indstillinger til godkendelse/afvisning hhv. yderligere afprøvning.

TF-administrationen konsoliderer Fagudvalgets indstillinger, der kommunikerer til anmelderne med 10 arbejdsdages indsigelsesfrist, dvs 11-12-2019. Derefter træffer TystofteFonden afgørelse vedr. sortslisteoptagelse eller afvisning fra sortslisteoptagelse.

Enkelte sorter vil fortsat have en status, der kræver yderligere opfølgning inden endelig afgørelse kan træffes (fx navnegodkendelse, yderligere afprøvning, behandling af indsigelser eller udenlandsk SES-afprøvning), hvilket ligeledes meddeles anmelderne til information.

TF forventer at kunne indstille nyoptagne sorter på sortslisten til EU-fælles sortsliste (CC-common catalogue) ultimo december 2019.

5. Teknisk udvikling

a. Naboeffekt ved afprøvning af vinterbyg – bilag 5

Konklusionen er, at der ikke kan afvises naboeffekt. Tværtimod viser forsøget, at udbyttet stiger, jo lavere naboen er.

Vi arbejder på at finde en måde at håndtere naboproblematikken på og kommer med en orientering til næste FU.

Fra sortsejerne er der ønske om at vi reviderer den måde vi beskriver aksegen-skaber på i afprøvningen. Dette gælder særligt aks- og strånedknækning.

Der indkaldes til et møde med sortsejerne i januar hvor formålet er, at diskutere de to nævnte emner. Desuden skal der også tales om udsædsmængder i hybrid-sorter af korn. Den hidtidige praksis har været at benytte en udsædsmængde på 70 % af linjesorter af samme art, men det er muligvis i den lave ende i f.eks. vinterhvede.

6. **Eventuelt:** dato for næstkommende møde 4. februar 2020 kl. 09:30 Tystofte

Bilag:

1. Fagudvalgets indstillinger vedr. SES-og værdiafprøvning